Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Lăcrămioara Solomon este profesor de Limba și literatura română la Colegiul Național Pedagogic „Ștefan cel Mare" Bacău și doctor în filologie (2008). Dintre principalele domenii de interes enumerăm teoria și critica literară, stilistica și poetica, didactica. A publicat articole în reviste de specialitate.

Lăcrămioara Solomon, *Poetica elementelor în lirica lui Lucian Blaga*
© 2008, Institutul European, Iași

INSTITUTUL EUROPEAN
Iași, str. Lascăr Catargi nr. 43, cod 700107, OP 1, C.P. 161
euroedit@hotmail.com; http://www.euroinst.ro

Editura Institutul European este recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

SOLOMON, LĂCRĂMIOARA
Poetica elementelor în lirica lui Lucian Blaga / Lăcrămioara Solomon ; pref. de Dumitru Irimia. - Iași : Institutul European, 2008
Bibliogr.
ISBN 978-973-611-536-3

I. Irimia, Dumitru (pref.)

821.135.1.09 Blaga,L.
929 Blaga,L.

Potrivit Legii nr. 8/1996, a dreptului de autor, reproducerea (parțială sau totală) a prezentei cărți fără acordul Editurii constituie infracțiune și se pedepsește în conformitate cu aceasta.

Printed in ROMANIA

Lăcrămioara Solomon

Poetica elementelor în lirica lui Lucian Blaga

Prefață de Dumitru Irimia

INSTITUTUL EUROPEAN
2008

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Cuprins

Prefață: *Poetica elementelor* – cale esențială de acces în lumea creației poetice a lui Lucian Blaga / 17

Capitolul I: Esența mitică umană între latență și revelare / 35

Capitolul II: Focul – principiu vital și generator thanatic / 35

1. Focul primordial / 37
2. „Focul" între mit și metaforă / 60
3. Dimensiunile câmpului semantico – poetic / 103

Capitolul III: Apa sau tentația incognoscibilului / 103

1. Polaritatea conotațiilor / 103
2. Apa care curge / 122
3. Apa care nu curge / 141

Capitolul IV: Din imagistica mișcării aeriene / 163

1. Despre mișcare / 163
2. Stihialul / 167
3. Înaltul / 189
4. Ascensiunea / 199
5. Căderea și coborârea / 207
6. Congruențe senzoriale / 210

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Capitolul V: Conștiința caducității și setea de transcendent în simbolistica pământului / 221

1. Mitic și magic / 221
2. **Pământul** – între latență și devenire / 237
3. Simboluri ale regenerării / 264

Capitolul VI: Dezmărginiri spațio – temporale / 285

1. Nemărginitul și dez – mărginirea / 285
2. Simboluri acvatice ale dezmărginirii : **marea, oceanul** / 289
3. Orizontalitate și verticalitate în simbolistica dezmărginirii: **drumul, muntele, copacul** / 307
4. **Zborul** – depășire a limitelor / 319
5. **Lumina** între sacru și uranian / 323
6. Disoluția limitelor / 326
7. Închideri care se deschid / 331

Capitolul VII: Dinamica elementelor și lumea ca TOT / 337

1. Interrelaționarea elementelor primordiale / 337
2. Structura stilistică specifică / 350

Anexa 1 – Semnele poetice în ordinea descrescătoare a frecvenței / 369
Anexa 2 – Semnele poetice ordonate pe elemente, alfabetic / 371

Bibliografie / 373

Prefață

Poetica elementelor – cale esențială de acces în lumea creației poetice a lui Lucian Blaga

Lăcrămioara Solomon nu este cea dintâi care interpretează creația literară pe terenul poeticii elementelor. Din această perspectivă s-a abordat mai ales poezia lui Eminescu; în anii '70, a apărut cartea Elenei Tacciu, **Eminescu. Poezia elementelor** și se realizează acum la Iași un **Dicționar** de **Semne și sensuri poetice**, din care s-a publicat, la începutul anului 2007, un prim volum din câmpul semantic ***Elemente primordiale***.

Aspecte ale unei astfel de abordări sunt identificabile și în exegeza lui Blaga, prin studiile lui Mircea Borcilă și, într-un anume sens, prin interpretarea dată poeziei în raport cu gnoza de Lucia Cifor.

Lăcrămioara Solomon, însă, este cea dintâi care dă o interpretare de ansamblu lumii de sensuri din lirica lui Lucian Blaga, pe temeiul unui raport de consubstanțialitate între dimensiunea mitică – predominantă în exegeza creației acestuia (lirică și dramatică) – și dezvoltarea unui imaginar specific cu originea în elementele primordiale: ***aer, apă, foc, pământ***, așa cum au fost acestea gândite în cultura elină, prin transformarea lor în nuclee semantice și integrate, apoi, ca universalii în fondul comun al culturii umanității.

Lucrarea se impune printr-o deplină armonizare a celor două nivele de lectură esențiale pentru accesul la universul poetic al unui creator: lectura inocentă și lectura întemeiată pe cunoașterea profundă a exigențelor domeniului în care se înscrie interpretarea.

Autoarea intră în lumea de sensuri a creației lui Blaga pornind de la concepția filozofului culturii despre modul în care se

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Capitolul II

Focul - principiu vital şi generator thanatic

1. Focul primordial

Dintotdeauna a existat în om tentația de a descoperi, explica şi înțelege ceea ce se află dincolo de limitele (conştientizate, de altfel) impuse de condiția umană. În filosofia antică sau în filosofia modernă – problemele sunt aceleaşi; întrebările fundamentale pe care omul şi le pune astăzi diferă de cele de ieri la nivelul termenilor în care acestea sunt formulate, termeni care aparțin unor sisteme filosofice diferite de la o epocă la alta. Descoperirea esenței umane i-a preocupat pe filosofii tuturor timpurilor.

Pentru filosofii antici, la baza lumii stau unul sau mai multe din cele patru elemente socotite, de atunci, primordiale: **aer, apă, foc, pământ** – deci elemente concrete. În schimb, pentru filosoful Lucian Blaga, geneza lumii este un proces care nu poate avea echivalent în lumea empirică. Blaga în ***Trilogia cosmologică*** aminteşte câteva „modele fenomenale" pentru geneza lumii, printre care şi unul numit „procesul emanației" unui fenomen dintr-un izvor: „înțelegem prin acest cuvânt procese cum ar fi: împrăştierea căldurii dintr-o vatră, țâşnirea

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

scânteii din cremene, sau a razelor din discul solar."[44] Este cazul focului ca element primordial, idee pe care o întâlnim dezvoltată la anticii Anaximandru şi Heraclit, care susţineau că la baza lumii stă focul. Pentru Blaga, însă, „centrul metafizic absolut" este Marele Anonim. Esenţa Universului este astfel fără echivalent în lumea empirică.

Filosofii ionieni au fost impresionaţi şi preocupaţi în primul rând de problema unităţii universului. Pentru Anaximandru Cerul şi Pământul formau în acel stadiu iniţial un tot ale cărui limite nu puteau fi stabilite. Acest tot era înzestrat cu atributul mişcării. Datorită acestei mişcări contrariile au început să se separe; mai întâi s-a despărţit elementul cald de elementul rece. S-a format astfel – spune filosoful – o sferă de flăcări care învăluia centrul lumii, format din pământ şi apă. Gânditorul din secolul al VI lea î.e.n. stabileşte mai întâi care este centrul lumii; acesta este alcătuit din pământ şi apă, dar principiul pe care se întemeiază lumea este cel al căldurii, emanată de focul cosmic.

Şi Heraclit[45] a afirmat legătura indisolubilă dintre materia primordială – care este un foc cosmic – şi mişcarea ei ca atribut esenţial. Filosoful a fost atras în primul rând de procesele mobilităţii şi transformării neîntrerupte a lucrurilor din univers. Acesta este motivul care l-a determinat să considere că focul ar fi elementul primordial din care ar deriva tot ceea ce există. Focul este, spune Heraclit, elementul care generează şi

[44] Lucian Blaga, *Trilogia cosmologică*, în *Opere* vol. 11, Editura Minerva, Bucureşti, 1987, p. 61.

[45] Apud Ernest Stere, *Istoria filosofiei antice şi medievale*, EDP, Bucureşti, 1976, p. 75.

consumă totul. Având la origine şi în esenţa ei **focul**, pe care filosoful l-a considerat elementul cel mai mobil, lumea i se înfăţişează ca materie în perpetuă mişcare, atribut care ţine de însăşi fiinţa ei intrinsecă şi nu este rezultat al unor dependenţe sau influenţe exterioare. Datorită focului, totul se transformă şi se află într-un proces de continuă prefacere. Focul are, astfel, după Heraclit, o triplă funcţie: este, mai întâi, substanţa materială din care provin lucrurile, este esenţa actuală, comună tuturor lucrurilor şi este motorul, principiul activ care face ca lumea materială să fie în necontenită mişcare, asemeni unui mănunchi de flăcări.

Că lumea este în continuă mişcare este o teorie împărtăşită de mulţi filosofi de la Heraclit încoace, idee teoretizată în filosofie şi fructificată în literatură. În lumea creată de poetul Blaga **focul** este un element esenţial, dătător de lumină şi căldură, generând viaţa şi moartea în acelaşi timp.

2. „Focul" între mit şi metaforă

În universul poetic blagian **focul**, simbol şi motiv totodată, devine mai mult decât atât: este un mit, stând la baza lumii, dând posibilitatea reconstituirii procesului apariţiei fiinţei umane. În termenii Alexandrei Indrieş[46], focul este în versurile blagiene un *simbol*, adică „un semnificant cu mai multe semnificaţii" şi un *motiv* – „o semnificaţie cu mai mulţi semnificanţi". Semnificantul **foc**, devenit semnificant doi în

[46] Alexandra Indrieş, *Corola de minuni a lumii*, Editura Facla, Timişoara, 1975, p. 20.

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

perceperea simbolică a sensului poetic **foc**, are două semnificații principale: *viață* și *moarte*, de unde derivă semnificații secundare: naștere, iubire, luminare, stingere etc. Motivul focului semnifică *viața* și atunci poate avea semnificanți precum: ***foc, flacără, a arde, lumină, a aprinde, cald, văpaie*** etc. sau poate semnifica *moartea* și atunci se exprimă prin semnificanți ca: ***vatră, cenușă, scrum, a stinge, fum***. Toate aceste cuvinte fac parte din lexicul poetic esențial al poeziilor lui Blaga.

Dacă e să considerăm „motivul" în sensul pe care i-l acordă Mariana Neț[47], acesta face parte – dintre figurile poetice – din clasa *figurilor de compoziție*, fiind dominant al unui text sau al universului unui poet și – mai ales –„emblematic" pentru acest univers. Autoarea consideră că „studiul motivelor permite analiza modului în care se generează un limbaj poetic particular". În poezia lui Lucian Blaga motivul **focului** este, într-adevăr, unul dintre coordonatele fundamentale. Împreună cu celelalte trei: **apă, aer, pământ, focul** formează scheletul unei construcții cu o arhitectură aproape desăvârșită. Modul în care se dezvăluie, succesiv, semnificațiile motivului **focului** este unul dintre elementele pe care se întemeiază originalitatea lumii semantice din poezia lui Lucian Blaga.

Foc, luat drept centru al câmpului semantic pe care îl deschide, poate fi considerat unul dintre „cuvintele primordiale" (Gaston Bachelard) sau „cuvintele fundamentale" (Martin

[47] Mariana Neț, *Eminescu altfel*, Editura Minerva, București, 2000.

Buber – citat de Ștefan Aug. Doinaș[48]: „cuvintele fundamentale nu exprimă un lucru care ar exista în afara lor, ci odată rostite întemeiază o stare" – la Lucian Blaga starea de ardere permanentă, sinonimă pentru „viață"). Revelarea substratului mitic al cuvântului „foc" se realizează, în poezia blagiană, prin metafore, în special prin metafore revelatorii, ca transcendere a fenomenalului și încercare de recuperare a timpului sacru originar – prin iubire și creație.

În versurile lui Blaga **focul** este metaforă – a vieții și a morții, a iubirii și creației, în fond, metaforă a cunoașterii. Dar așa cum metafora nu este – pentru Lucian Blaga – doar figură de stil, ci un principiu al creației sale poetice, **focul** trebuie înțeles ca principiu al existenței umane creatoare. Ființa umană, așa cum apare ea în universul acestui creator, ia naștere din căldura focului („***Ia** totul **scânteie** din toate. Tâmplă s-aprinde / de tâmplă și piatră de piatră*" – ***Cântecul focului***), își trăiește viața într-o continuă ardere („*Și-i dureros în marea trecere **să te** / **aprinzi** visând. Mai tare însă arzi în schimb*" – ***Arheologie***) și sfârșește prin a fi cenușă („*Ies vârstele și-mi pun pe cap / Aureolă de **cenușă***" – ***Asfințit***). Focul devine o cale înspre revelarea esenței mitice a ființei umane.

Această revelare nu este însă posibilă decât în cazul unei conștiințe mitice și al unei transcenderi a timpului cronologic – istoric și social. Un „model" de transcendere îl găsește omul în **flacără** – una dintre formele pe care le ia focul în lumea fenomenală. Pentru visător, verticalitatea flăcării înseamnă aspirație spre transcendență. Reveria în fața unor

[48] Ștefan Aug. Doinaș, *Măștile adevărului poetic*, Editura Cartea Românească, București, 1992, p. 298.

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

anumite reprezentări ale focului – cum ar fi **lumânarea** sau **vatra** – creează stare poetică. Visătorul trăiește în imaginație fenomenele originare. „În acest fel – scrie poeticianul francez Gaston Bachelard- o reverie la gura sobei, când flacăra strâmbă ramurile atât de subțiri ale mesteacănului, este de-ajuns pentru a evoca vulcanul și rugul. Un pai care dispare în fum este de-ajuns pentru a ne împinge spre destinul nostru. Cum se poate dovedi mai bine că actul de contemplare a focului ne duce la însăși originea gândirii filosofice? Dacă focul, fenomen în esență de-a dreptul excepțional și rar, a fost considerat ca un element constitutiv al Universului, aceasta nu se datorește oare faptului că el este un element al gândirii, iar pentru reverie un element predilect?"[49]

În teoretizările filosofilor care au considerat focul element constitutiv al Universului (și i-am amintit pe Anaximandru și Heraclit) nu întâlnim elementul *gândire*. Focul nu a fost atunci considerat element primordial pentru că era un element de gândire; el era „detonatorul" care a făcut ca din nimicul primordial să izbucnească lumea. Purtând în sine puterea de a crea, prin izbucnirea sa, lumea, **focul** a declanșat, în același mod, gândirea umană; scânteile lui au aprins spiritul uman, iar omul și-a dezvăluit „omenia" (Lucian Blaga) din momentul în care a început să gândească. Adevărat este, totuși, revenind la Bachelard, că reveria în fața focului creează acea stare poetică ce dă posibilitate subiectului visător să-și alcătuiască o nouă lume de sensuri.

---

[49] Gaston Bachelard, *Psihanaliza focului*, Editura Univers, București ,1989, pp.17-18.

Vorbind despre geneza metaforei (înțelegând modul metaforic și ca modalitate de gândire), Lucian Blaga o pune în relație cu însăși geneza omului: „metafora s-a iscat deodată cu omul. Modul metaforic nu este ceva ce ar putea să fie sau să nu fie; din moment ce omul și-a declarat «omenia», ca structură statornică și ca mod existențial imutabil, felul metaforic există cu aceeași persistentă intensitate, cu aceeași stringență declarată ca și omul însuși. Geneza metaforei coincide cu geneza omului, și face parte dintre simptomele permanente ale fenomenului om."[50]

Metafora s-a ivit în lume odată cu omul, dar o condiție a prezenței ei neîntrerupte este existența omului întru ardere permanentă: „metafora s-a ivit în clipa când s-a declarat în lume, ca un miraculos incendiu, acea structură și acel mod de existență numite împreună «om» și se va ivi necurmat atâta timp cât omul va continua să ardă, ca o feștilă fără creștere și fără scădere."[51] Pentru cineva care afirmă un asemenea mod de existență, **focul** este principiul suprem, parte integrantă a ființei umane și condiție a existenței ei. Focul creator de lume este mit, iar focul existent în ființa umană devine, odată intrat sub incidența viziunii poetice, metaforă. În om există scânteia, continuare a focului originar. De aceea, așa cum apare în versurile lui Blaga, omul se definește prin „a arde": „*Cât e întinsul, cât e înaltul, / noi* ***ardem*** *și nu ne iertăm, / noi* ***ardem****, ah, cu cruzime-n văpăi / mistuindu-ne unul pe altul.*" (***Cântecul focului***)

---

[50] Lucian Blaga, *Geneza metaforei și sensul culturii*, Editura Humanitas, București, 1994, p. 40.

[51] Idem.

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

Focul înseamnă ardere – arderea elementelor sau combustie interioară. Prin contemplarea arderilor exterioare, omul este participant la o lume în transformare, în devenire; și în acele momente se poate produce transferul: procesul arderii lumii exterioare (a unor elemente ale acesteia) este interiorizat, visătorul văzându-și propria devenire. Atracția pentru **foc** (în diferitele sale realizări: ***flacără***, ***căldură***, ***lumină***) se explică prin faptul că acesta înseamnă schimbare, transcendere; distrugerea prin **foc** înseamnă înnoire.

Reunind în sine viața și moartea, **focul** este locul de întâlnire și al altor contrarii; în el se regăsesc *binele* și *răul*, *puritatea* și *impuritatea*. Focul Infernului din reprezentările biblice se desfășoară sub forma **flăcărilor**; în Paradis arderea dă **lumină** – imaginea spiritualizată a flăcărilor. Puritatea se regăsește în vârful flăcării, acolo unde se sfârșește arderea și începe lumina; impură este considerată **cenușa**, materia arsă, rămasă ca semn al stigmatului efemerității lucrurilor. Principiu vital și generator thanatic, **focul** este, deci, unul dintre principiile dinamicii universale.

Gândirea mitică este cea care descifrează semnele, care poate actualiza „latențele mitice" ale unui obiect, ființă sau fenomen. Asumându-și acest mod de a gândi, Blaga valorifică, în creația sa, mituri cunoscute, dar mai ales creează mituri. Cu o largă circulație în mitologiile lumii, motivul focului este transformat de Blaga într-un mit care poartă pecetea propriei personalității. Poetul descoperă omniprezența focului, ca element viu, în ființe și lucruri, în pământ și în cer, conferindu-i (nu atât prin afirmație – în teoriile filosofului Blaga – cât prin semnificație – în opera poetică) valoare de mit. Ștefan Aug. Doinaș, în capitolul „Întemeierea mitică a realului" din ***Eseu asupra poeziei lui Lucian Blaga***, după câteva exemple din

poezia blagiană, referitoare la interpretarea mitică a unor teme – printre care și **focul** – , conchide: „Putem, astfel, vorbi despre un *mit al focului* la Blaga, ca demonie transfiguratoare a elementului, activând deopotrivă în ființe, în natură, în ordinea însăși a universului." (s.n.)[52]

În poezia lui Lucian Blaga motivul focului, devenit, în desfășurările sale metaforice, marcă a acestui univers artistic, se transformă în mit. Trebuie, însă, deosebite cel puțin trei accepții ale focului-mit: **focul mitologic**, **focul – mit personal blagian** și **focul – atribut al lumii construite**. În afară de acestea, în foarte puține texte, **focul** rămâne la nivelul transfigurării lumii realului, regăsindu-se sub forma unor imagini plasticizante: „*La orizont – departe – **fulgere** fără de glas / zvâcnesc din când în când*" (***Vară***); „*Semne verzi subt șovăiri **solare** / ieși soră să vezi pe ogor*" (***Echinocțiu***); „*Pe câmp o moale **căldură** / mă urmărește statornic* " (***Vară în jurul cetății***).

Focul este un element prezent în mitologiile lumii. ***Dicționarul de simboluri*** al autorilor francezi Jean Chevalier și Alain Gheerbrant evidențiază importanța zeului Agni în doctrina hindusă, simbolul focului purificator care se regăsește „din Occident și până în Japonia"; focul este simbol al nemuririi în China, simbol al cunoașterii în buddhism, este ritualic în tradițiile celtice sau, în simbolistica teologică, „cea mai bună imagine a lui Dumnezeu, cea mai puțin imperfectă dintre reprezentările sale."[53] Poezia blagiană actualizează câteva dintre

---

[52] Ștefan Aug. Doinaș, *Lectura poeziei*, Editura Cartea Românească, București 1980, p. 52.

[53] Jean Chevalier, Alain Gheerbrant, *Dicționar de simboluri*, vol. II, Editura Artemis, București, 1995, pp. 62-66.

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

miturile cunoscute (şarpele, Potopul, Apocalipsa, Iisus, Sfântul Gheorghe, pasărea Phoenix, Ulise ş.a.), de fiecare dată, însă, reorganizate în manieră personală.

Astfel, poezia ***În lumea lui Heraclit*** conduce, prin titlu, spre un plan de semnificaţii secundar – acela al concepţiei filosofului din antichitate despre geneza soarelui, în timp ce esenţa textului se află într-un alt plan – iubirea mereu înnoindu-se, ca principiu al vieţii. Concepţia antică amintită în prima strofă a poeziei („*aşa credea-nţeleptul din Efes. / S-ar plămădi solarul trup din nou în fiecare zi, / din aburii fosforescenţi care din mare ies.*") este doar pretext pentru semnificaţia centrală, aceea care reiese din următoarele două strofe. Iubita este, „*ca soarele antic*", mereu alta, generând dragoste de viaţă: „*Ştiu că iubita mea-i aşa, pe care o slăvesc / Mereu e alta, alta e, tot alta, / ca soarele antic, un rod al fiecărei dimineţi. / S-alcătuieşte din lumini pe care nu le-nveţi.*" Prin compararea iubitei cu soarele (astru care condiţionează existenţa umană) se obţine nu atât un portret al femeii (care aproape că îşi pierde atributele umane – „*făptură fără ieri*", ţinând de acum de domeniul sacrului), cât o încercare de definire a Iubirii înseşi. În acelaşi timp, soarele însuşi capătă atribute umane, prin asocierea substantivului ***trup*** („*solarul trup*") şi a verbului ***a plămădi*** (la diateza reflexiv-pasivă – „*s-ar plămădi*" –, presupunând acţiunea unei forţe din exterior, amintind explicaţia biblică a modului în care a fost „plămădit" omul de către Dumnezeu). E o relaţie care se stabileşte între uman (iubita) şi cosmic (soarele). Iubita „s-alcătuieşte din ***lumini***" (forma superioară de manifestare a **focului**) „*pe care nu le-nveţi*" (cunoaştere intuitivă, diferită de cea pe cale raţională). Eul poetic, prin recucerirea permanentă a iubitei, redescoperă Iubirea ca principiu al vieţii. Focul solar, cu multe alte

dezvoltări şi semnificaţii în poeziile lui Blaga, rămâne aici metaforă a cunoaşterii prin iubire.

O altă poezie care are doar ca punct de plecare un mit consacrat este cea intitulată ***Lumina***. Cunoscutul tablou biblic al genezei („2. Pământul era fără formă şi gol; şi întuneric era pe faţa adâncului şi Duhul lui Dumnezeu Se mişca peste întinderea apelor. 3. Şi Dumnezeu a zis: «Să fie lumină!» Şi a fost lumină." – ***Biblia***, Vechiul Testament, Geneza) este valorificat de poet, de această dată la mijlocul textului („*Nimicul zăcea-n agonie, / când singur plutea-n întuneric şi dat-a / un semn Nepătrunsul: / «Să fie lumină!»*"), pentru ca prima şi ultima strofă să contureze, din nou, tema iubirii. Cuvântul-titlu este reprezentat în text de alte opt apariţii. Semnificaţiile, însă, sunt doar două: **lumina** generată în sufletul uman de trăirea profundă a sentimentului iubirii („***Lumina***, *ce-o simt năvălindu-mi / în piept când te văd – minunato*") este o urmă a luminii originare („*lumina creată în ziua dintâi*"). Sămânţa de divinitate din om poate fi scoasă la iveală prin iubire; puritatea, ingenuitatea începuturilor poate fi reiterată prin refacerea cuplului originar. Iubirea capătă, astfel, proporţii cosmice prin asocierea cu momentul originar, acela al creării lumii, dar, mai mult decât atât, importanţa sentimentului se conturează prin alternanţa **întuneric / lumină**, căreia îi corespunde o alta : **nemişcare / mişcare**. Structura circulară a poeziei, care începe şi se termină cu imaginea invaziei luminii (ca manifestare a sentimentului iubirii) asupra eului, încadrează, median, tabloul cosmogonic – momentul care precede geneza –, caracterizat prin nemişcare (***nimic, agonie, zăcea, plutea***) şi întuneric („*Nimicul zăcea-n agonie, / când singur plutea-n întuneric ...*") şi momentul creării lumii – caracterizat prin lumină („*O mare / şi-un vifor nebun de lumină / făcutu-s-a-n*